

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΙΙ29 Θεωρία της Ιστορίας

Ενότητα 2: Εισαγωγή II

Αντώνης Λιάκος

Φιλοσοφική Σχολή

Τμήμα Ιστορίας - Αρχαιολογίας

Ερωτήσεις Μαθήματος 1

“Ιστορία μου, αμαρτία μου, λάθος μου μεγάλο
Είσαι αρρώστια μου, στενοχώρια μου, και πώς να σε βγάλω;”

- Τί είναι τέλος πάντων η ιστορία;
- Τί ήταν ιστορία σε διάφορες εποχές;
- Τί ήταν ιστορία σε διάφορες χώρες;

Ερωτήσεις Μαθήματος 2

- Πότε αποκτήσαμε μια αντίληψη της ιστορίας όμοια με τη σημερινή;
- Τί είναι η επιστημονική ή ακαδημαϊκή ιστορία;
- Οι ευρύτερες αντιλήψεις για την ιστορία;
- Δημόσια Ιστορία, Μνήμη και Ιστορική κουλτούρα.

Έχει νόημα η ιστορία;

- Πώς εξελίσσεται ο κόσμος; Πηγαίνει από το καλό στο καλύτερο; Υπάρχει πρόοδος;
- Οι παλιές καλές μέρες. Από το κακό στο χειρότερο.
- Καλές και κακές εποχές. Η εναλλαγή τους.
- Γιατί αλλάζει ο κόσμος; Τί τον κάνει να αλλάζει;
- Οι μεγάλες εποχές της ιστορίας.

Ζητήματα Θεωρίας της Ιστορίας

- Τί κάνουμε, όταν λέμε ότι κάνουμε ιστορία;
- Πώς αναπαριστούμε το παρελθόν;
- Ιστορία και αλήθεια.
- Οι πρακτικές της ιστορίας.
- Οι μέθοδοι και τα εργαλεία της ιστορίας.
- Τα εργαλεία των ιστορικών.
- Ιστορία και παρελθόν.

Γιατί οι άνθρωποι ενδιαφέρονται για την ιστορία; Τί θέλουν να μάθουν;

- Θέλουν να μάθουν για το παρόν τους, για τα πρακτικά ζητήματα που τους απασχολούν.
- Το παρόν μας δημιουργήθηκε μέσα στο χρόνο. Ζούμε επομένως τις συνέπειες των παρελθόντων πράξεών μας, αλλά και των πράξεων των άλλων.
- **Ερώτηση:** Ποιά χρονική εμβέλεια έχουν αυτές οι συνέπειες? Να συζητήσουμε τη διεθνοποίηση της ιστορίας. Παράδειγμα, η σημερινή κρίση.

Το «πρακτικό» παρελθόν

- Το **πρακτικό** παρελθόν συσχετίζεται άμεσα με το παρόν και το μέλλον μας. Επηρεάζει τη ζωή μας. Αφορά το ερώτημα «τί να κάνω»;
- Το **ιστορικό** παρελθόν δεν συσχετίζεται άμεσα με το παρόν. Το ενδιαφέρον μας δεν προσδιορίζεται από πρακτικούς λόγους, δεν έχουμε άμεσο συμφέρον στην εξερεύνησή του.
- Το ζήτημα της απόστασης. Χρονική απόσταση, συναισθηματική απόσταση, πρακτική απόσταση.

M. J. Oakeshott (1901 – 1990).

Ιστορία δασκάλα της ζωής

- Η ιστορία ως παράδειγμα. Ο παιδαγωγικός χαρακτήρας της ιστορίας.
- Η "παραδειγματική ιστορία" (Κικέρων: *Historia magistra vitae*, δηλαδή η ιστορία δασκάλα της ζωής) παρουσιάζοντας την εμπειρία των προγενεστέρων φιλοδοξεί να παίξει ιδιαίτερο παιδευτικό ρόλο στην ιδιωτική ζωή και στη δημόσια σφαίρα.
- Ο Διόδωρος Σικελιώτης έγραψε ότι η ιστορία είναι φιλοσοφία η οποία διδάσκει με παραδείγματα (Φιλοσοφία σημαίνει αγωγή του βίου).

Αντίλογος

- Νίτσε: «Όποιος δεν έχει πια εμπιστοσύνη στον εαυτό του, αλλά ζητάει συμβουλή από την ιστορία για τα δικά του αισθήματα και τη ρωτάει «πώς πρέπει να αισθανθώ στην περίπτωση αυτή;» σιγά-σιγά μεταβάλλεται εξαιτίας της δειλίας του σε ηθοποιό που παίζει ένα ρόλο».

Πεδίο εμπειριών και ορίζοντας προσδοκιών

- Η παραδειγματική ιστορία σημαίνει ότι μπορεί να παραδειγματιστεί κανείς για την ιστορία επειδή τίποτε δεν αλλάζει ουσιωδώς.
- Π.χ. ο Ναός του Ολυμπίου Διός άρχισε να χτίζεται το δεύτερο αιώνα π.Χ. και ολοκληρώθηκε τον δεύτερο αιώνα μ.Χ., 400 ολόκληρα χρόνια!
- Το πεδίο εμπειριών άλλαζε με πολύ αργούς ρυθμούς έως τη νεωτερικότητα.
- Άρα, η ιστορία μπορούσε να λειτουργία παραδειγματικά.

Απογείωση - αποδέσμευση

- Όταν το πεδίο εμπειριών αλλάζει γρήγορα, και οι προσδοκίες δεν εξαρτώνται από τις εμπειρίες, τότε η ιστορία παύει να έχει παραδειγματικό χαρακτήρα. Αποδεσμεύεται από το φάντασμα της επανάληψης, γίνεται περισσότερο κριτική.
- Αντιμετωπίζει το παρελθόν όχι ως πρακτικό, αλλά ως ιστορικό παρελθόν.

Ιστορία ως ταυτότητα

- Μαθαίνουν οι ιστορία γιατί θέλουν να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους, να αυτο-επιβεβαιωθούν.
- Η ιστορία λειτουργεί ως καθρέφτης μέσα από την οποία μια χώρα, όχι μόνο απολαμβάνει τον εαυτό της για τα επιτεύγματά της, αλλά προωθεί την κοινωνική συνοχή καθρεφτίζοντας τα διάσπαρτα και διαφορετικά μέλη της στον ίδιο καθρέφτη, διαδίδει βασικές ιδέες και κανόνες συμβίωσης, δημιουργεί, αλλάζει ή ενισχύει την ταυτότητά της.
- Αντίλογος: Αποσιώπηση πολυφωνίας, διαφορετικότητας, βίαιη επιβολή ομοιομορφίας.

Ιστορία και ετερότητα

- Η ιστορία ως γνώση της «ετερότητας». Αν η γνώση του παρελθόντος είναι μια εκπαίδευση στο να σκεφτόμαστε κοινωνίες και πολιτισμούς διαφορετικούς από τους σημερινούς, μας καθιστά περισσότερο ευαίσθητους και ικανότερους στο να κατανοούμε το διαφορετικό, στη σύγχρονη κοινωνία. Να κατανοούμε, δηλαδή λαούς και κοινωνικές ομάδες διαφορετικές από τις δικές μας.

Ιστορία εναντίον στερεοτύπων

- Η ιστορία ως καταπολέμηση των στερεοτύπων. Μια κοινωνία συσσωρεύει μύθους και στερεότυπα για το παρελθόν το δικό της και των άλλων, τα οποία τα θεωρεί ως αυτονόητες ιδέες. Η ιστορική γνώση μας δείχνει πώς αυτές οι ιδέες δεν ανταποκρίνονται στα πράγματα.

Η ιστορικότητα της ιστορίας

- Οι άνθρωποι σε κάθε εποχή, αλλά και στην ίδια εποχή, δίνουν διαφορετικό νόημα στην ιστορία. Την αντιλαμβάνονται μέσα από τον πολιτισμό τους, τις νοοτροπίες τους, την κουλτούρα τους κ.λπ.
- Να αντιλαμβανόμαστε την ιστορία ιστορικά.

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση διαθέσιμη εδώ. <http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH240>

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών 2014. Κώστας Γαγανάκης. «Μάθημα: ΙΙ29 Θεωρία της Ιστορίας. Ενότητα: Εισαγωγή ΙΙ».
Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/ARCH9>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Πίνακες

